

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

XII. Quod ius competat vxori, vel marito ob euictionem rerum dotalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

debet vxori, cum ab alio extraneo titulo lucratio promissa dos est, quia censetur in ea dilacione contentere, cum promissioem non vigeat. leg. si extraneus. ff. de iure dot. & tradit Molina r. 2. disp. 427. in princip. Rebell. 2. p. lib. 5. q. 12. numero 14.

3 Verum si dos ab extraneo promissa titulo oneroso fuerit: Et idem est si ab hæredibus foveri debeat obligatus est maritus dotem repetere, alioqui sine repetitione negligens fuerit, & ob eam causam perierit, vxori restituere tenetur quanti eius intererat dotem suo tempore recuperatam esse. Nam cum maritus sit bonorum vxoris administrator, in eo officio delinquit, si ea quæ vxori stricto iure debentur negligens fuerit recuperare. Sic expressè tradit Molina. disp. 427. tit. 10. & Rebell. d. q. 12. n. 1. & colligitur ex leg. si extraneus ff. de iure dot. iunctis leg. ob res. §. ult. ff. de pactis dotalib. & leg. Ne- sennius in princ. ff. de re iudicata.

PUNCTUM XII.

Quod ius competat vxori, vel marito ob euictionem rerum dotalium ?

- 1 Si antequam matrimonium contrahatur fundus dotalis etiam æstimatus tibi euictus sit, nequis agere de euictione.
- 2 Matrimonio vero contracto si fundum dotalium in æstimatum æstimacione venditionis acceperis, & euictus fuerit, agere nequis de euictione aduersus dotantem.
- 3 Si fundum dotalium æstimatum æstimacione faciente emptionem acceperis, qui tamen euincitur agere de euictione potes.
- 4 Quod agendo de euictione comparas rationem dotis habet.
- 5 Vindicatus tibi rebus dotalibus vxor dissoluto matrimonio aduersus tuos hæredes nullam habet actionem, si diligenter negotium defensasisti.
- 6 An cum legitime fundus dotalis vindicatur debeat vxor in matrimonio sub medietate bonorum celebrato illum in parte sibi competente computare? Proponitur sententia affirmatiua.
- 7 Contraria placet.
- 8 Satisfit prima sententia argumentis.

1 Si antequam matrimonium contrahatur fundus dotalis etiam æstimatus tibi euictus sit, nequis agere de euictione, cum ante nuptias nullum illius dominium acquisieris, pendet enim à nuptiis tanquam à conditione. Vt bene aduertit Gregor. Lopez leg. 22. tit. 3. p. 4. gloss. 4. & colligitur ex leg. plerumque. §. si ante. ff. de iure dot.

2 Matrimonio autem contracto distinguendum est; si fundum dotalium in æstimatum æstimacione venditionis acceperis, & euictus fuerit agere nequis aduersus dotantem de euictione, nisi dotans de euictione expressè cauerit, quia nulla interuenit emptio. Sicuti habetur leg. 1. Cod. de iure dot. Verum esto agere non possis de euictione quoad rei æstimacionem, & interesse, agere tamen potes quoad compensationem fructuum fundi dotalis euicti, quia hos fructus obligatione alendi, gubernandique familiam emisisti, sin minus abstinere poteris ab vxore alenda, vt te seruis indemnem. leg. exemplo. §. si. ff. de actionib. empti. cum satis præsumere possis dotantem in culpa esse. Quinimo si certo tibi constiterit dotantem dolo processisse, eo quod seuerit fundum in dotem traditum alienum esse, vel de ea re probabiliter dubitaueris, agere aduersus ipsum de euictione poteris, vt deciditur lib. 1. Cod. de iure dot.

3 Verum si fundum dotalium æstimatum æstimacione faciente emptionem acceperis, qui tamen euincitur agere de euictione poteris aduersus constituentem. iuxta leg. quoties. ff. de iure dot. Sicuti cui libet emptori concessum est agere aduersus venditorem rei euictioni subiectæ. leg. in vendendo. ff. de contrahenda empt. leg. non dubitatur. Cod. de euictionib.

4 Illud verò quod agendo de euictione comparas rationem dotis habet, & vxori restituendum est deductis expensis, cum loco rei dotalis subrogetur. Vt expressè colligitur ex d. leg. quoties. ff. de iure dot. Et quæuis Gregor. Lopez leg. 18. gloss. 3. tit. 11. par. 4. & Petr. Barbosa ad leg. æstimatus. numero 14. Digest. soluto matrimonio. censent id verum esse, cum dotans fuit vxor, vel eius pater secus si extraneus, rectius Rebell. 2. par. de obligat. lib. 5. quest. 11. numero 4. æstimat æquè in omnibus habere locum, cum eadem ratio æquè in omnibus procedat, nimirum loco dotis subrogari.

5 Vindicatis tibi rebus dotalibus vxor dissoluto matrimonio aduersus tuos hæredes nullam habet actionem, si diligenter negotium defensasisti. Nam cum rerum dotalium constante matrimonio dominus sis, & administrator, sententia aduersus te lata vxori, cuius sunt illa bona præiudicat, sicuti præiudicat domino sententia lata aduersus eius procuratorem.

oblatque vxori petenti exceptio rei iudicata ex leg. si maritus. §. hoc iure. Digest. de except. rei iudicata. probat expressè leg. si pro re pupilli. §. 1. Digest. de euictionib. At si negligens fuisti in re dotali defendenda, quia non doctissimi de re vxori competere, nec probationes suo tempore exhibuisti, aduersus te, rursus hæredes actionem vxor habet. Quod si nec tu nec ipsi fueris soluendo aduersus venditorem habebit mulier regressum. ex leg. Titio centum. §. genere. leg. eleganter. Digest. de dolo. leg. Mevia. Digest. soluto matrimonio. & aliis relatis ab Antonin. Gomez in lib. 50. Tauri. numero 32. & prosequitur Molin. tractat. 4. disp. 428. post med.

6 Sed an cum legitime fundus dotalis vindicatur debeat vxor in matrimonio sub medietate bonorum celebrato illum in parte sibi competente dissoluto matrimonio computari? Non est constans sententia. Nam Rebell. 2. p. de obligat. iust. lib. 5. quest. 11. numero 11. existimat commune est damnum, eo quod vxor liberatur à soluenda æstimacione fundi dotalis in dotem bona fide dati absque præcedente promissione. leg. 1. Cod. de iure dot. Deinde euenit ille euictiois post contractam societatem contingit. Ergo periurè est de illo iudicandum ac si fortuito perierit. Neque detractionis conditionis debet esse vxor hunc fundum dotalium euicendum adducens ea quæ nihil ad societatem adduceret. Atque nihil ad societatem adduceret participes esset omnium bonorum quæ alter socius confert. Ergo.

7 Contrarium mihi magis placet cum Molina disp. 427. ad finem. Si enim fundus ille dotalis euincetur ob debitum vel delictum ante nuptias commune esset. Ergo neque debet esse commune cum euincitur, eo quod alienum sit, cum in nuptiis causam tribuens societatem præcesserit. Præterea contractus medietatis bonorum celebratus est sub credulitate fundum illum dotalium proprium esse mulieris. Ergo quæ causam dedit hunc deceptio etiam inculpate præcesserit, compensare tenetur, aliàs ex deceptio commodum reportaret.

8 Neque argumenta opposita videntur. Negare namque possemus non esse obligatam vxorem compensare æstimacionem fundi dotalis euicti, qui bona fide in dotem absque præcedenti promissione traditus fuit, quia contrarium videtur decisiuè in nouiori iure Cod. de rei vxor. actio. leg. vni. §. Et vt plerumque. Parum enim refert promissionem expressam præcessisse, cum ipsa traditio dotis promissionem continet, vel potius sit ipsius promissionis executio. Præterquam quod loco æstimacionis compensare debet fructus rei dotalis percipiendos vel quanti onera matrimonii æstimantur. Ergo vxor cui euincitur fundus dotalis vel abstinere à participatione bonorum alterius coniugis debet, vel compensare illorum participationem, vel fundi dotalis æstimacionem.

9 Ad illa vero quæ adducebantur respondemus quod illud esse perire fundum dotalium ex casu fortuito post societatem superueniente; aliud perire ex causa societatem præcedente; hunc interitum sustinere non debet utriusque socius, cum non eueniret occasione societatis, socius interitum fortuitum post societatem contingentem.

PUNCTUM XIII.

Quo in euentu vxor repetere dotem à marito possit matrimonio adhuc constante ?

- 1 Si maritus vergit ad inopiam, periculunque est vxori dotem soluto matrimonio non recuperandi dotis repetitio conceditur.
- 2 Quando censetur maritus ad inopiam vergere?
- 3 Hoc periculum prouenire debet ex mala mariti rebus familiarium administratione.
- 4 Qualiter hoc periculum probetur?
- 5 An data à marito fideiussione, vel oblato sequestro impediatur vxor à dotis repetitione? Communis sententia negat.
- 6 Contraria magis probatur.
- 7 Vxor obligata non est dotem repetere, sed vii potest sequestro.
- 8 An si mulier nubat viro inopi, & quem scit dotem non esse rectè administraturum, eo ipse videatur antequam dotem cedere? Distinctione respondetur.
- 9 Proponitur obiectio, & soluitur.
- 10 Mulier nuptias renuntiare non potest privilegio concessio euicendi dotem.
- 11 An extraneus mulierem dotans sub obligatione, ut ipsi doti restituatur soluto matrimonio si absque liberis vxor dederit gaudet eodem privilegio repetendi dotem, quæ gaudet vxor? Resoluitur negativè.
- 12 Dote extracta à marito, & vxori restituta, si nuptias diuicias maritus obritat, periculunque absque esse.